

UDC 159.9.07:316.628

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL FACTORS OF INTERPERSONAL COMPATIBILITY IN MARRIED COUPLES

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ МІЖСОБИСТІСНОЇ СУМІСНОСТІ У СІМЕЙНИХ ПАРАХ

Teslyuk V.M./ Теслюк В.М.

c.psihol.s., as.prof. / к. психол.н.

ORCID: 0000-0003-1112-428x

Bohdan Y.A./Богдан Ю.А.

bachelor/бакалавр

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,

Kyiv, Heroes of Defense 15, 03041

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Kiiv, Героїв Оборони 15, 03041

Анотація. *Визначено міжособистісну сумісність сімейних пар. Виділено найбільш типові сімейні ролі для подружжя. Встановлено, що основною причиною порушення взаємин у сім'ї є різні уявлення подружжя про основні сімейні цінності. Виокремлено основні соціально-психологічні чинники міжособистісної сумісності у сімейних парах.*

Ключові слова: *міжособистісна сумісність сімейних пар, сімейні ролі, сімейні цінності, соціально-психологічні чинники.*

Abstract. *Interpersonal compatibility of couples was determined. The most typical family roles for spouses are highlighted. It has been established that the main reason for the breakdown of family relationships is the spouses' different ideas about the main family values. The main socio-psychological factors of interpersonal compatibility in married couples are singled out.*

Keywords: *interpersonal compatibility of couples, family roles, family values, socio-psychological factors.*

Вступ.

Якість подружніх стосунків значною мірою обумовлена сумісністю подружжя, узгодженістю поглядів, установок, ціннісних орієнтацій. Тому важливу роль у благополуччі сім'ї відіграє сумісність подружньої пари. В даний час стрімко зростає кількість розлучень, причиною яких є несумісність між подружжям. Найбільша проблема таких стосунків полягає в тому, що люди одружуються поспіхом, не пізнавши один одного. Через деякий час спільного життя приходиться усвідомлення абсолютної відмінності між особистостями. Ейфорія руйнується повсякденністю, руйнується можливість спільного життя. Частина подружніх пар намагаються шукати розуміння, звертаються до психологів і намагаються вирішити цю проблему. Більшість із них розлучаються, бо не бачать іншого виходу.

Основний текст.

У науковій літературі міжособистісну сумісність сімейних пар розглядають як узгодженість установок, схожість духовних моделей шлюбу, відповідність характерів, узгодженість уявлень про сімейні цінності. Реалізація цих аспектів у шлюбі визначає оцінку подружжям власного шлюбу, їх задоволеність сімейними стосунками [1].

Нами досліджено, що розвиток рольової структури сім'ї є важливою частиною її розвитку, адаптації подружжя один до одного та розвитку сімейного стилю життя. Сімейні ролі розуміють як цілі, переконання, почуття, цінності, дії, які очікуються або приписуються людині, яка займає певне місце в системі сім'ї. Виділяють найбільш типові сімейні ролі для подружжя: відповідає за матеріальне забезпечення сім'ї; господар-господарка; відповідає за збереження родинних зв'язків; організатор сімейного дозвілля; статеві партнери; відповідальний за догляд за дитиною; вихователь; сімейний «психотерапевт».

Основною причиною порушення взаємин у сім'ї є різні уявлення подружжя про основні сімейні цінності, які є основним чинником подружньої сумісності. Розбіжності в системах ціннісних орієнтацій можуть бути підґрунтям багатьох сімейних конфліктів, зокрема таких, як: конфлікт сімейних ролей, боротьба за лідерство в сім'ї, конфлікт як засіб зняття напруження, конфлікт як захист власного «Я». В основі кожного з них лежить суперечність між сформованими до шлюбу ціннісними уявленнями кожного з подружжя про функції чоловіка і дружини в сім'ї та способи їх реалізації. Конфліктна ситуація у сфері ціннісних орієнтацій, що перешкоджає створенню взаємоприйнятної системи сімейних цінностей ширшого, загального обсягу, ніж індивідуальні, унеможливорює інтеграцію родини, а отже, й виконання нею своїх обов'язків і призначення, загрожує її існуванню та розвитку, щасливому сімейному життю її членів. Спричиняючи напруження в сімейних стосунках, конфлікти ціннісних орієнтацій роз'єднують родину.

На основі теоретичного узагальнення до соціально-психологічних чинників міжособистісної сумісності у сімейних парах віднесено: розуміння, розподіл і прийняття сімейних та міжособистісних ролей; ступінь узгодження оцінок сімейних цілей і цінностей подружжя; психофізіологічна сумісність темпераменту подружжя, сенсомоторна узгодженість виконуваних спільно дій; психологічна адаптація; подружжя взаємодія та спілкування; психологічний клімат; організація співжиття в сім'ї; спільна і змістовна діяльність обох партнерів.

У ході проведеного нами емпіричного дослідження за допомогою авторського опитувальника ми з'ясували найважливіші чинники міжособистісної сумісності сімейного подружжя. Було з'ясовано, що такими чинниками є ті, які посідають перші десять рангів: відповідність темпераментів, інтимно-сексуальні вподобання, інтелектуально-світоглядна сумісність, схожість поглядів на виховання дітей, емоційна підтримка, ціннісно-орієнтаційна сумісність, здатність забезпечити, взаємодопомога, уміння брати на себе відповідальність, спільність інтересів. Досліджено сімейні цінності подружніх пар, як одного із основних соціально-психологічних чинників міжособистісної сумісності. Найважливішими термінальними цінностями для подружніх пар виявилися: суспільне визнання, матеріально забезпечене життя, наявність хороших і вірних друзів, життєва мудрість, здоров'я, свобода, любов, щасливе сімейне життя. До найменш значимих цінностей були віднесені розваги, щастя інших, впевненість у собі, творчість. У числі малозначимих виявилися цікава робота, краса природи та мистецтва.

Висновки.

Таким чином, теоретичне та експериментальне дослідження підтверджують, що одним із вагомих соціально-психологічних чинників подружньої сумісності є сімейні цінності подружніх пар.

Література:

1. Кошева Ю.В. Подружжя сумісність у психологічному аспекті. *Імідж сучасного педагога*. №3 (186). 2019. С. 62-66.

Тези відправлені: 24.01.2023 р.

© Теслюк В.М., Богдан Ю.А.